

illetőleg kolonizációs típust neveztek el *negyedik allijáknak*. Lengyelországban egy csoport alakult, az „Ét livnót“, amely egyenesen azt követeli, hogy a cionizmus teljesen szakítson a chalucrendszerrel és kezdje a kvucák likvidálását, amelyek szerinte sohasem lesznek képesek önmagukat külső támogatás nélkül fentartani. A mizrachisták, akik a kongresszus egyik igen jelentős hatalmi csoportját alkotják, szintén élesen szembenállnak a baloldali frakciók telepítési rendszerével, ha nem is olyan könyörtelen merevséggel, mint a Levite vezérése alatt álló „Ét livnót“, amely alapján véve a megkövesedett kispolgári reakciót képviseli. A nagy harc tehát ezen a kongresszuson akörül folyik, *maradjon-e meg a cionista szervezet az eddigi kolonizációs rendszer mellett, amely kitermelt ugyan egy egyszerű ember-típust, de gazdaságilag — legalább egyelőre — nem vált be, vagy térjen át egy új rendszerre, amely a kis és nagytőkés elemek gyors és intenzív bevándorlását teszi lehetővé.*

Sulyos probléma, amelyet nem lehet az Európában szokásos világnézeti sémákkal elintézni. Mert alapjában véve nem a szocializmus és kapitalizmus harca ez, legalább is nem a fogalmaknak hétköznapi értelmében. A nemzeti országépítésnek irózatosa kérdése vár feleletet ettől a kongresszustól, meg kell találni a módokat, amelyek a leggyorsabban juttatnak el a célhoz: Palesztinában egy nemzeti szellemű zsidó többség megteremtéséhez. A hangsúly a nemzeti szellemben van, amelyet Palesztina munkássága olyan pártatlan tisztasággal és emelke-

A palesztinai kolonizáció vitája

(Kiküldött munkatársunk jelentése.) A harmadik napon vette kezdetét a cionista mozgalom alapvető kérdései fölötti vita. A kongresszus delegátusai a cionista politikára, az újjaépítési munka és annak pénzügyi megalapozása tekintetében frakcióba csoportosulva védtek álláspontjaikat. A kongresszus legerősebb csoportjai közül legelőször a negyvenöt tagot számláló Mizrahi jutott szóhoz, majd a negyven tagú amerikai csoport, amely a nemrégiben megtartott washingtoni gyűlésen szöveget le alapvető tézisét. Ezeknek Louis Lipszky volt a szószólójuk. A radikális cionisták tizenhét taggal jelentek meg J. Grünbaum képviselő élén, a Hitachdut huszonkét képviselőt számlált. Ez az a cionista csoport, amely Palesztina újjaépítését szocialista eszmék szerint akarja véghezvinni, azonban az osztályharc mellőzésével. Mellettük állottak a Poale Cion és a Ceire Cion munkáscsoportok. A német cionisták képviselője az erdélyiek előtt is jólismert Kurt Blumenfeld, a német cionista-szervezet elnöke volt.

Az executive jelentése

Az általános vitát megnyitó ülésen Motzkin alelnök elnökölt. A palesztinai kolonizációról szóló jelentést dr. Soskin terjesztette elő és e jelentésben határozottan kihangsúlyozta az intenzív mezőgazdasági munkán alapuló kolonizációt. A referens jelentése abban csucosodik ki, hogy a munkát intenzívvé kell tenni, viszont az egyes családoknak adandó telekterületet meg kell szűkíteni, hogy egy lehető magas számú zsidó bevándorlást lehessen Erec Jiszráélban elérni. Az eddigi Kvucáh telepestípust, amely alapján véve átmeneti jellegű, rövid ideig kívánja fentartani. A kolonizációt úgy kell megalapozni, hogy hatalmas kolóniákat kell megszervezni sok száz családdal és e kolóniákon a gabonatermelés és tejgazdaság helyett magasabb értékű termelést kell üzni azal a céllal, hogy Erec Jiszráél ép úgy, mint Algír északi partjai, egy külföld felé irányuló mezőgazdaságra rendezkedjék be, olyanra, amelynek termékei magas értékűk következtében nagyobb jövedelmezőségre számíthat.

A negyedik allijah problémája

Farbstein sejm-képviselő a mizrahi nevében hevesen támadja a cionista executive kolonizációs osztályát. Beszéde során kitért az executive általános kritikájára és kijelenti, hogy a végrehajtóbizottság egyetlen politikai eredménye a héber egyetemnek Jeruzsálemben való megnyitása volt. Nagy hiba volt az executive részéről, hogy a Churchill-féle Fehér Könyvet aláírták. Az új bevándorlás fokozása tekintetében az executive semmiféle érdemei nincsenek. Az a veszedelem fenyeget, hogy a bevándorlást le fogják csökkenteni. Erre

deitsséggel képviselt. És ránkmered a nehéz kérdés, vajjon a jobbára utilitarius szempontból kivándorló tőkés kispolgári elemekben meglesz-e a kellő akarat és képesség, hogy Palesztinában egy olyan ideális nemzeti közösséget teremtsenek, amelynek első kezdeteit és alapkövét olyan ragyogó példamutatással vetették meg a chalucook.

Előző cikkemben említettem már, hogy alakuloban van a kongresszus delegátusai között egy blokk, amely a tatóngó ellentétek között a mérséklet és igazságosság középutját akarja megtalálni. A blokk alakítási munkálatai ma befejeződtek és egy értekezleten, amelyen Weizmann is megjelent, lefektették az új telepítési rendszernek ama alapelveit, amelyeknek a kongresszuson győzedelmeskedniük kell. A vezérlő-gondolat az, megtartani a harmadik allijahból azt, ami örökértékű, hasznos és zsidó és úgy irányítani a negyedik allijah-t, amelynek megindítása ma már elkerülhetetlen parancs, hogy az országépítés nemzeti szempontjai veszélybe ne jussanak.

A negyedik allijah a kongresszus centrális kérdése lett és az egész zsidó országépítés jövője függ attól, megtalálja-e majd a kongresszus a megoldásnak azt a szerencsés formáját, amely amellyel, hogy elősegíti a középosztálynak kétségtelenül kisebb költségekkel járó mezőgazdasági és ipari kolonizációját, a palesztinai zsidó munkásságot sem fogja elgáncsolni megszerüen előrelendülő alkotó munkájában.

Marton Ernő

mutat Amery angol gyarmatügyi miniszternek az a kijelentése, hogy a zsidók Palesztinában sohasem lesznek többségben. Olyan felfogás ez, amely ellen, ha már az executive nem cselekedte meg, a kongresszusnak tiltakoznia kell. Amery a zsidó kolonizáció ellen is nyilatkozott. Hogy az angol kormány nem számít a Jewish Agencyvel és a zsidó nép közvéleményével, erre nézve legjobb bizonyíték az, hogy lord Plumert a Jewish Agency tudtán kívül neveztek ki. Ez azonban jelentheti és bizonyíthatja politikai képviselőink hanyagságát is. Kifogásolja továbbá, hogy az Erec Jiszráélbe való bevándorlás censzusos alapon történik. A másfélmillió fontnak, amelyet mi földművelési célból Erec Jiszráélnek kiadtunk, nem volt megfelelő eredményük. A mezőgazdasági munkások számalmas életet élnek. Az executive pedig a *negyedik allijahval*, a középosztály bevándorlásával, egyáltalában nem törődik. Az ország iparosításáért mi sem történik. A Jewish Agency kérésében a mizrahi a képviselő kiterjesztése mellett van, ezt megelőzőleg egy általános zsidó kongresszus egybehívását követeli.

Az „Ét livnót“ és a Hitachdut

Dr. Gottlieb az „Ét livnót“ lengyel cionisták nevében rámutat a kivándorló középosztály jelentőségére Erec Jiszráél szempontjából. Ezzel összefüggően rávilágít a cionista Palesztinativatalok működésére, amelyek általában nem mentesek a pártszempontok és párszellem alól.

Arlosoroff, a Hitachdut szónoke, szintén hangsúlyozza, hogy a cionista szervezet gazdasági és pénzügyi tisztviselői a fokozódó bevándorlás és az ezzel összefüggő problémákkal nem tudnak megbirkózni. A bevándorlási és kolonizációs kérdéseket csak a munka szempontjából tudja látni. A középosztály bevándorlásának problémáját szintén aszerint kell értékelni, vajjon produktív dolgozó elemeket nyer-e Palesztina ezekkel. Dr. Soskin gyarmatosító terveit pártja nevében visszautasítja. Követeli, hogy a kolonizációs és a gazdasági ügyek élére egy olyan executive lépjen, amely nem hagyja magát kergetni, hanem nagyvonalu politikát üz.

A bevándorlási pszichikai kívánalmái

Kurt Blumenfeld beszéde elején a Palesztinába vándorló zsidó elemek mentalitásának átmosításáról tartott előadást. A főprobléma, — ugymond — hogy a városi elem átszerveztessék mezőgazdaságivá. Teljes bizalommal viseltetik dr. Weizmann iránt, aki a zsidó ügyet méltósággal, erővel, bátorsággal és nemzeti büszkeséggel képviseli. Örömeinek ad kifejezést afölött, hogy a Népszövetségél dr. Jakobson képviseli a zsidóság ügyét. Ez a kongresszus vetette fel a népszövetségi kölcsön gondolatát és reméli, hogy keresztül is megy, hiszen azegy kompromisszal fogják majd elintézni. Be-

ügy keresztülvitelénél már a Keren Hajjeszód és a kibővített Jewish Agency mint jótállók szerepelnek. Ez nem jelenti a Keren Hajjeszódért való munka csökkentését, sőt inkább fokozását.

Jeruzsálemben nem lesz szükség fegyveres járőrökre

Általános figyelem közepette Motzkin alelnök az elnökséget rabbi Stephen Wisenewyorki főrabbinak engedte át, miközben annak az örömeinek adott kifejezést, hogy dr. Wise, aki az utóbbi években Weizmannal történt elvi differenciák miatt visszalépett az aktív cionista munkától, most ismét a szervezet vezetőjeként szerepel.

Dr. Stephen Wise válaszában kitért a cionista mozgalom három fázisára és kiemelte Louis Brandeisnak a háboru folyama alatt történt cionista munkáját. A mai kongresszusra kitérve, szónok az utóbbi napok eseményeivel is foglalkozott és ezeket mondotta:

— Megkérdeztek tőlem, hogy mint amerikai zsidó mit szólok a bécsi demonstrációhoz. Mint amerikai és mint zsidó ezeket feleltem: ha majd egy napon Jeruzsálemben egy nemzsidó kongresszust fognak tartani, soha nem lesz szükség arra, hogy az utcák nyugalmát fegyveres őrszolgák biztosítsák. Mert Palesztina és a mi Palesztina-munkánk az igazság sziklaszilárd talaján épül fel és nem fogunk soha igazságtalanságot elkövetni akár népi, akár vallási kisebbség ellen.

A krimi kolonizáció

Ezután rátért a Krimben tervezett zsidó kolonizációra. Élesen hangsúlyozta, hogy a kolonizációt nem tekinti nagy áldozatokra érdemesnek. A kongresszusnak legyen bátorsága egy komoly szót intézni az amerikai zsidóság vezetőihez, és figyelmeztetni őket arra, hogy mielőtt összegyűjűk az oroszországi kolonizációhoz szükséges ötmillió dollárt, vizsgálják meg alaposan azokat az előnyöket, amelyek állítólag a zsidókra hárulnak, ha ezt az összeget Oroszországban, nem pedig Erec Jiszráél megtermékenyítésére investálják. Beszédét azal a kívánsággal végzi, hogy az amerikai Brandays és Mack-csoport ismét közreműködjön a cionista munkában.

Isak Grünbaum volt a következő szónok, aki mindenekelőtt a Jewish Agency kibővítésével foglalkozott. Két évvel ezelőtt — ugymond — Weizmann kijelentette, hogy nem tud tovább várni. A két év ime elmúlt és mégis várunk kell és pedig azokra az urakra, akik Palesztinát egymillió dollarra, a Krimet azonban ötmillió dollarra becsülik. Az executive hangulatokra reagál, rapszódikus és rendszer nélküli. A palesztinaiak panaszkodnak amiatt, hogy az adminisztráció nincs beállítva újjaépítési munkák támogatására. A mi politikai működésünknek első célja a zsidó telepések jogaiért küzdeni, második pedig, hogy a mandátumot a mandátum szellemében gyakorolják. A nagy palesztinai bevándorlást szabályozunk és uralnunk kell. Nekünk e bevándorlást úgy kell irányítanunk, hogy vele a mezőgazdaság nyerjen, ne pedig a városi lakosság.

Az amerikai cionisták Weizmann mellett

Louis Lipszky, az Egyesült-Államok cionista szervezetének elnöke, hangsúlyozza, hogy a cionista gondolatlól immár az egész amerikai zsidóság át van hatva. Az amerikai zsidóság bizalommal viseltetik Weizmann iránt, egyidejűleg azonban csalatkozásuknak adnak kifejezést afölött, hogy a mandatárius kormány a mandátumot úgy tekinti, mint két civakodó fél közötti biráskodást. Ahelyett, hogy a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtését megfelelő aktivitással elősegitené, a mandatárius hatalom jóindulatu semlegességet tanúsított és rendkívüli körülmények estén még ettől a magatartásától is eltér. Sulyosan érezzük, hogy a mandátum hatodik pontja, amely szerint a kormány a paragon heverő és lakosság híján lévő földeket nekünk tartozik átutalni, e tekintetben nem támogatott eléggé. Weizmann követeli a Jewish Agency kibővítését. Az amerikaiak támogatni fogják az elnök terveit. Szónok ezután a Krim-tervekről beszélt, amelyekhez nem adja hozzájárulását. Egyébként azt hiszi, hogy azok az amerikaiak, kik a Krim-ügyet támogatják, de egyuttal a Palesztina-munka iránt is érdeklődnek, e konfliktust azegy kompromisszal fogják majd elintézni. Be-

széde végén kijelent Palesztinába kell átt bizottság erkölcsi be vesztene.

Minden ro a bevánd

Dr. Leon Reich kiterjesztésének gond eszmék terjesztését l vándorlást korlátozó hogy a mandatárius kellőképen a paleszt kiosztás körül sem y igényeket. A koloni tében a szónoknak

A román

A kongresszus órákor nyitja meg a legátusok teljes szárlériákat nagyszámu dr. Niemerower lásra. Rámutat arra, delegátusa különböz Egyesek a radikális az általános cionist számítják magukat. mann és Szokolov arab kérdéssről. Ami zetet illeti, a végre kat a szervezkedés mert fél- és nemcio gunkat, szükséges, sük. Mi, romániai d kibővítése mellett fo csolatban azonban aggodalmainkat a te veszélyeztetése miat héber nyelv vissza És anélkül, hogy az hangsúlyozni akarjuk ségi kolonizációt tar A nemzeti munka h ellenezzük a földdel lációt. Nem szavaz len, de azt akarjuk, gazdaság érdekeit. V lijahból Jeridah leg

Merominski (Ceil az a feladata, hogy utolsó két évben végrehajtóbizottság ügyi miniszter nyilat távozása és az 19 olyan dolgok, amely tiltakozás nélkül elfo a jelenlegi, hanem szabni. Követelem, videáljuk. Állandóan amelynek felépítése akadályokat gördite irata a legjellemzőb tőségünk azt ígerte, vezőbb lesz és hogy vulni fognak. Akko felhívjam a figyelm daniára, amelyre a nyünk van és amely része. Mit tett a v jordániába bevándo évek óta szabadon rületen. Mélyen fáj mindinkább egy an litani. Az allijah az vételi forrása lett. harmada az angol Az utolsó nyole h mult évben pedig tünk le a london talán azért törté segítettük, hogy mára operációs báz Weizmann profess nekünk arra a fel Amery gyarmatüg cióra adott az első lesztinába nemcio be. Azt hiszem, e tikus érdekei rejt cionista szervezet jogot, hogy bármel palesztinai partok lijah hívei vagyun gyasztó és elegend

1925 augusztus 25

a Keren Hajjeszód gency mint jótállók lenti a Keren Hajjeszódentését, sőt inkább

on nem lesz szükség rőrökre

zepette Motzkin al- ephen Wisenewyorki közben annak az örö- gy dr. Wise, aki az al történt elvi dif- t az aktiv cionista ervezet vezetőjeként

szában kitért a cio- zására és kiemelte u folyama alatt tör- mai kongresszusra napok eseményeivel ondotta:

hogy mint amerikai monstrációhoz. Mint zeket feleltem: ha ben egy nemzsidó i, soha nem lesz k nyugalmát fegy- Mert Palesztina és az igazság sziklaszi- a fogunk soha igaz- ár népi, akár val-

A krimi kolonizáció

en tervezett zsidó lyozta, hogy a ko- áldozatokra érde- legyen bátorsága amerikai zsidóság i őket arra, hogy szországi kolonizá- dollárt, vizsgálják lőnyöket, amelyek t, ha ezt az össze- dig Erec Jiszraél álják. Beszédét az- hogy az amerikai smét közreműköd-

következő szónok,

Agency kibovíté- elzett — egy- ette, hogy nem tud elmúlt és mégis a az urakra, akik a, a Krimet azon- ik. Az exekutive dikus és rendszer aszkodnak amiatt, es beállitva ujja- a mi politikai a zsidó telepesek dig, hogy a man- ében gyakorolják. ást szabályoznunk bevándorlást ugy e a mezőgazdaság kosság.

Weizmann mellett

Államok cionista lyozza, hogy a z egész amerikai amerikai zsidóság nn iránt, egyide- ak adnak kifeje- rius kormány a at két civakodó helyett, hogy a teremtését meg- né, a manda- legességet tanu- yek estén még Sulyosan érez- k pontja, amely heverő és lakos- k tartozik át- agotott eléggé. Agency kibovi- fogják az elnök ervekről beszélt, rulását. Egyéb- amerikaiak, kik yuttal a Palesz- k, e konfliktust elintézni. Be-

széde végén kijelentette, hogy az exekutívét Palesztinába kell áttelepíteni. Ez a végrehajtó bizottság erkölcsi befolyását és tekintélyét növesztene.

Minden rétegnek albatjai kell adni a bevándorlásra

Dr. Leon Reich üdvözlö a Jewish Agency kiterjesztésének gondolatát, amelyben a cionista eszmék terjesztését látja. Élesen bírálja a bevándorlást korlátozó rendelkezéseket és azt, hogy a mandatárius hatalom nem támogatja kellőképpen a palesztinai iskola ügyét és a földkiosztás körül sem veszi figyelembe a zsidó igényeket. A kolonizációs módszerek tekintetében a szónoknak az az álláspontja, hogy a

A romániai delegátusok a Jewish Agency kibovítéséért

A kongresszus pénteki ülését délelőtt tíz órakor nyitja meg az elnök. A teremben a delegátusok teljes számmal jelen vannak. A galériákat nagyszámu közönség tölti meg. Elsőnek dr. Niemerower bukaresti főrabbi áll szó- lásra. Rámutat arra, hogy Ó Románia nyolc delegátusa különböző cionista pártokat képvisel. Egyesek a radikálisok, mások, szónokkal együtt, az általános cionista munkablokk hívei közé számítják magukat. Örömmel látjuk, hogy Weizmann és Szokolov kedvezően nyilatkoznak az arab kérdéssel. Ami azonban a cionista szerve- zetet illeti, a végrehajtóbizottság nem tett so- kat a szervezkedés fejlesztéséért. Eppen azért, mert fél- és nemeionistákkal kötjük össze ma- gunkat, szükséges, hogy a szervezetet erősít- sük. Mi, romániai delegátusok, a Jewish Agency kibovítése mellett fogunk szavazni, ezzel kap- csolatban azonban nem hallgathatjuk el súlyos aggodalmainkat a telepítés nemzeti jellegének veszélyeztetése miatt. Attól is félünk, hogy a héber nyelv vissza fog fejlődni Palesztinában. És anélkül, hogy az iparosítás ellen volnánk, hangsúlyozni akarjuk, hogy mi a mezőgazda- sági kolonizációt tartjuk a cionizmus alapjának. A nemzeti munka hívei vagyunk s éppen ezért ellenezük a földdel való visszaélést és speku- lációt. Nem szavazunk a negyedik Allijah el- len, de azt akarjuk, hogy az ne sértse a mező- gazdaság érdekeit. Vigyázzunk, nehogy az Al- lijahból Jeridah legyen.

A Fehér Könyv reviziója

Merominski (Ceire Cion): A kongresszusnak az a feladata, hogy megvizsgálja, mit tettek az utolsó két évben Palesztinában. A cionista végrehajtóbizottság jelentése, Amery gyarmat- ügyi miniszter nyilatkozatai, Herbert Samuel távozása és az 1925-ik évi Allijah-rendelet olyan dolgok, amelyeket nem lett volna szabad tiltakozás nélkül elfogadnunk. Politikánkat nem a jelenlegi, hanem a jövő Palesztinához kell szabni. Követelem, hogy a Fehér Könyvet re- videáljuk. Állandóan nemzeti otthonról van szó, amelynek felépítése elé azonban folytonosan akadályokat gördítenek. Herbert Samuel bucsu- irata a legjellemzőbb a mi politikánkra. Vezető- ségünk azt igérte, hogy a bevándorlás ked- vezőbb lesz és hogy az újépítés feltételei ja- vulni fognak. Akkor hát engedjük meg, hogy felhívjam a figyelmet elsősorban is Transzjor- dániára, amelyre a mandátum szerint is igé- nyünk van és amely országunk legtermékenyebb része. Mit tett a vezetőség azért, hogy Transz- jordániába bevándorolhassunk? Az arabok már évek óta szabadon telepedhetnek le ezen a te- rületen. Mélyen fáj nekem, hogy Erec Jiszraél mindinkább egy angol gyarmathoz kezd hason- lítani. Az allijah az angol kormány egyik be- vételi forrása lett. Az újépítési pénzek egy- harmada az angol kormány-kasszába folyik. Az utolsó nyolc hónapban kilencezer font, a múlt évben pedig létezer font fejadót fizet- tünk le a londoni állami kincstárba. Ez talán azért történik, mert Angliát hozzá- segítettük, hogy keleti hadműveletei szá- mára operációs bázist létesítsen Palesztinában? Weizmann professzor felvilágosítással tartozik nekünk arra a feleletre vonatkozólag, amelyet Amery gyarmatügyi miniszter egy interpellá- cióra adott az alsóházban és amely szerint Pa- lesztinába nemeionisták nem vándorolhatnak be. Azt hiszem, e mögött Anglia imperializ- tikus érdekei rejtőznek. Mert vajjon melyik cionista szervezet vindikálhatja magának azt a jogot, hogy bármelyik zsidót visszaküldje a palesztinai partokról? Mi mindannyian az Al- lijah hívei vagyunk. De amig nincsen elég fo- gyasztó és elegendő zsidó munkás az ország-

zsidóság minden rétegének lehetőséget kell adni arra, hogy Palesztinában úgy éljék ki magukat, ahogyan az az ő zsidó egyéniségük- nek leginkább megfelel.

Supraski, a palesztinai delegációnak egyik tagja, mint a munkaadók megbízottja felhozta, hogy Palesztinában a szervezett munkások le- terrorizálják a szervezetleneket. Ezek a kijelen- tések a munkások képviselői részéről heves ellentmondást idéznek fel. Ben Goroin, a mun- kások képviselője visszautasítja a vádakat és rámutat a vizsgálóbizottságnak a jelentésére.

A gyűlés végén a kisebb országos szerve- zetek egyesülésének technikai megoldásáról határoztak.

ban, amig nincsen zsidó többség, addig a kö- zeposztály számára a kivándorlás kilátástalan. És a zsidó többség egyetlen reménye: a zsidó munkás. Ne felejtsetek el, hogy ez a kongressz- us legnagyobb részben a munkásságot kép- viseli. Már pedig egy hónappal ezelőtt egy csomó munkát kellett beszüntetni Palesztiná- ban, mert a szervezetnek nem volt birtokában a hiányzó kétezer munkás részére szolgáló be- vándorlási engedély. Chalucok nélkül az egész cionista mozgalom üres és lélek nélküli.

„A beáramláshoz szüksége s béke“

Dr. Landau főrabbi (Délafrika) bejelenti, hogy a délafrikai zsidók a legteljesebb anyagi és erkölcsi támogatást biztosítják Palesztina felépítésének. Csodálkozásának ad kifejezést, hogy mialatt az angol kormány ingyen ad földet az araboknak, a zsidó népnek súlyos pénzüldozatokkal kell azt megvásárolnia. Két- ségtelen, — ugymond — hogy tiltakozásokkal nem megyünk sokra, De állapítsuk meg, hogy az angol kormány úgy kezeli a Balfour-dekla- rációt, mint egy darab papirost. Viszont azt sem kívánhatjuk a cionista szervezet vezetői- től, hogy fejjel menjenek neki az angol kor- mány vasfalának. Amire nekünk szükségünk

Jabotinszky évi negyven ezer bevándorlót követel

E után általános érdeklődés közepette Wla- dimir Jabotinszky, a revizionista-cionisták vezére lép az emelvényre. Jabotinszky tudvalevőleg évek óta éles ellenzékben van a cionista veze- tőséggel szemben és a legutolsó kongresszuson nem is vett részt. Megjelenése széleskörű érdeklődést és komoly politikai figyelmet vált ki. Jabotinszky, mint beszéde folyamán maga mondja, Canosszát jött jární, mert arra a meg- győződésre jutott, hogy a hivatalos cionista mozgalmon kívül még ellenzéki politikát sem folytathat és további távolmaradása pártjának a mozgalom számára való teljes elkallódását je- lentené. Nagy érdeklődéssel várt beszéde a kö- vetkezőképpen hangzik:

Zsidó többség kell Palesztinának

Tisztelt kongresszus! Mindenekelőtt, félre- értések elkerülése céljából, ki kell jelentenem, hogy a cionista világszervezet jelenlegi vezető- ségéhez éppen úgy nincs bizalom most, mint ahogy nem volt ezelőtt két évvel. Nem a sé- relmek és nem a hibák kérdése ez, hanem az uté, amelyet követünk. A különbség közöttünk a politikai cionizmushoz való viszonyunkban van. A mi véleményünk az, hogy a cionizmus minden egyes feladatát politikai módszerrel kell megoldani. Ha ettől az utól eltérünk, a problémák, amelyek felvetődnek, katasztrófa- val fenyegethetik ideálunkat. A mi végcélunk az, hogy Palesztinának zsidó többsége legyen. Ennek eléréséhez évi negyven ezer bevándorló szükséges. Hogy egy ilyen arányú bevándor- láshoz megvan a megfelelő anyag, azt az utolsó év világosan beigazolta. Ezt a bevándorlási számot évről évre meg kell tartanunk, még pedig olyképpen, hogy az ország fel is szívja ezeket az embertömegeket. Kétségtelen, hogy hatalmas, majdnem emberfeletti és szinte pre- cedens nélküli feladat ez. Annak, hogy egy-egy új gyár létesül Palesztinában, nem szabad olyan hévvel örülnünk, mintha ez már min- den tervünk betetőzése volna. Egy gyár, ame- lyet megnyitnak, még nem tekinthető megal- pozottnak is, mert ehhez az is szükséges, hogy termékeit el tudja helyezni. A városi telepítés legfontosabb kérdése éppen ez az árnelhelye- zés. A palesztinai zsidó ipar állami majoritás és intenzív védőrendszer nélkül nem létezhet. A városi telepítés kérdése ennél fogja szintén

van, az a „peace for penetration“, a beáramlás- hoz szükséges béke. A szónok hangsúlyozza végül, hogy ő nem a nyugatafrikai cionista- szervezet nevében, de hetven ezer zsidó meg- bízásiából beszél, akik valamennyien cionisták.

Dr. Osiás Thon (Nyugat-Galicia): Enged- jék meg mindenekelőtt, hogy a nyugatgaliciai cionisták nevében megrendíthetetlen bizalma- mat fejezzem ki mozgalmunk két vezetőférfjájá- val szemben. (Lelkes éljenzés.) Ennek hangoz- tatásával merem világgá kiáltani, hogy a man- dátumot nem úgy hajtják végre, amint azt el- vártuk. Nézetem szerint minden erőnket a ter- melésre kellene fordítanunk. Szégyenként ér- zem, hogy mialatt a zsidó munkások odakünn Palesztinában kinlódnak, vállalkozóik finom vendéglőkben ülnek Európában. Sajnálat- tal konstátalom, hogy ezen a kongresszuson egy jobbra való eltolódás észlelhető. Ismét- len figyelmeztetem a kongresszust, hogy min- dig a nép, a tömeg legyen a szeme előtt. Sose felejtsetek el, hogy a zsidó országot a zsidó népnek építjük.

Vissza a herzli cionizmushoz

Jean Fischer (Antwerpen) annak a vélemé- nyének ad kifejezést, hogy a cionista mozgalom eltért a Herzl-uttól és az achad haami irányhoz tért vissza. Ahelyett, hogy Palesztina valóban egy zsidó ország karakterét ölténé fel, meg- marad zsidó szellemi központnak, amely a zsidó tömegek életére ugyancsak kevés kihatással van. Herbert Samuel magyarázata a Balfour-dekla- rációról, Churchill Fehér Könyve és lord Plu- mer kinevezése azt bizonyítják, hogy hiányzik a szilárd talaj a lábunk alól. Ma már ott tar- tunk, hogy a Jewish Agency ügyét nem tehet- jük ad acta. A cionista szervezet átférfálásra szorul. A frakció-rendszert alapjaiban meg kell változtatnunk. A cionista gondolat igazi hor- dozója a középpárt. A baloldali pártok metó- dusa határozottan rossz. Ismétlem, Palesztina kormányzásában mélyreható változásoknak kell elkövetkezniük.

politikai kérdés. Azt kell mondanom, hogy az utolsó év, amely ugyan a bevándorlás tekin- tetében a legkedvezőbbek egyike volt, a mező- gazdasági kolonizáció terén alig alkotott vala- mit. Pedig a negyedik Allijah hívei kivétel nélkül lelkesednek a mezőgazdaságért.

Állami beavatkozás kell a kolonizációhoz

És mégis, a mezőgazdasági kolonizáció meg- állt. Neveléses volna, ha ezért Ruppint vagy Weizmann tennék felelőssé. Szabad piacon, ahol a földet bárki eladhatja és megvásárol- hatja, a telepítés problémája ugyyszólván meg- oldhatatlan. Csakis állami beavatkozással és rendszerrel lehet a mezőgazdasági telepítést na- gyobb arányokban keresztülvinni. Palesztiná- nak nagyrésze még mindig megműveletlen te- rület, amelyeket az államnak ki kellene sajtá- titania. Ilyen irányu birtokreformok jelenleg körülbelül huszonkét európai államban vannak folyamatban, még pedig anélkül, hogy ezeknek az államoknak szocialista, vagy éppen kommu- nista kormányja volna. A modern világ jogér- zéke diktálja a földéhes tömegek és a megmü- veletlen földek összhangba-hozását. Ruppin is, aki pedig nem egy álmodozó, szobahozta már a telepítés céljaira szolgáló, népszövetségileg garantált kölcsön ügyét. En azonban kételke- dem abban, hogy az üzleti világ megfelelő ga- ranciáknak fogadja el a Ruppin által ajánlott biztosítékokat, nevezetesen két alapunkat: a Keren Hajjeszódot és a Keren Kajemethet. Van azonban egy olyan biztosíték, amelyet a bankárok elfogadhatnak: maguk a palesztinai földek. Kaliforniában ugyanilyen alapon bonyo- litották le a különböző telepítési akciókat. A bankok háromévi kölcsönt nyújtottak a föl- dekre, amelyeknek gazdái azután a kölcsönt, a föld hozadékából, fokozatosan visszafizették. Ebből a hatalmas földrezervoárból, amely meg- felelő politikai biztosítékkal nekünk is rendel- kezésünkre állhat Palesztinában, kell kiindul- nunk, amikor a cionizmus legnagyobb problé- máját, a telepítést meg akarjuk oldani. (A Ja- botinszky részére engedélyezett beszéd-időt a delegátusok általános óhajára meghosszabbítják.)

A telepítés négy előfeltétele

Jabotinszky feszült érdeklődés közepette folytatja tovább:

— A telepítésnek négy előfeltétele van: tartalékföldek, védővámok, megfelelő adótörvény és nemzeti kölcsön, amely utóbbit kizárólag politikai uton lehet megszerezni és a tartalékföldekkel lehet fedezni. Az a nézetem azonban, hogy mindezeket a törekvéseket, még ha a kongresszus magáévá is teszi, csak abban az esetben tudjuk megvalósítani, ha a palesztinai közigazgatás, amely *barátságosan szellemmel van telítve irántunk*, gyökeréig megváltozik. Teljesen ellenkezik a mandátum szellemével és szövegével, hogy a palesztinai fontos hivatalok élén olyan tisztviselők álljanak, akik a Balfour-deklaráció ellenségei. A londoni kormány nem lehet korlátlan joga a magasabb hivatalnokok kinevezésére. Az a felháborodás, amelylyel a zsidóság lord Plumer kinevezését fogadta, nem az új főkormányzó személye, hanem az ellen irányult, hogy az angol kormány a kinevezésre vonatkozólag meg se kérdezte a zsidóságot. Ha így haladunk tovább, a „Legislative council” kérdése bármelyik pillanatban újra szőnyegre kerülhet és az anticionista propaganda számára új tribün állhat e. *Igazság-e? Megfelel-e ez a mandátum szellemének?* Komoly aggodással gondolunk Palesztina biztonságára is. Ebben az országban, amelynek száz és száz sebezhető pontja van, egy egészen kicsi angol állami apparátus működik. Mindenki arra hivatkozik, hogy három év óta teljes nyugalom van. Ez azonban még keveset jelent. Mi csupán a nyugalomért való felelősséget követeljük a mandatárius hatalomtól és nem pénzt és nem embereket. Embereket *mi* állítunk. És kétségbe vonom, hogy ezekről a kérdésekről csak akkor győzhetjük meg Angliát, ha erre hatalmunk van. Az érvek gyakran használnak, de először mi formulázzuk meg a magunk számára, hogy mit is akarunk, hogy melyek azok a rendszabályok, amelyeket Palesztina kolonizációja céljából elengedhetetlenül szükségesnek tartunk.

A Jewish Agency hibóvítése ellen

Ezután a „Jewish Agency” kérdésére tért át:

— Kétségtelen, hogy Palesztina felépítésének pénzügyi terhei nem csupán ránk, cionistákra, tartoznak és az is bizonyos, hogy aki adót fizet, annak joga van a beleszóláshoz. De a cionizmus szellemi tartalma belőlünk árad ki és ezért az Agency vezetésének a mi kezünkben kell lennie. Mert ha ma még nem is fenyeget bennünket veszedelem, elkövetkezhet egy idő, amikor ez a kongresszus könnyek között lesz kénytelen a hatalmat azoknak a kezébe átengedni, akik tőlünk zsidó érzelemben és akaratban távol állanak. Most még csak provizórikusan egyesültünk, de ha egyszer a nemzsidó világ előtt is nyilvánosságra hoztuk az egész zsidóság egyesülését a Palesztinai ügyben, akkor már nekünk lesz elsősorban kötelességünk, hogy ennek az egységnek a szétbomlását megakadályozzuk. Eppen ezért most még idejekorán mondom: ne higyük azt, hogy az együttműködéssel ezeket az embereket meg is tudjuk téríteni. Embereket, pártokat nem lehet megtéríteni, legfeljebb csak a nagy tömegeket. Az ICA huszönötéve végez csodálatos munkát Palesztinában és mégis, ha önök megkérdezik ma Frank kapitányt, aki ennek a munkának az élén áll, hogy vajjon cionista-e, bizonyos, hogy *nem* fog felelni. A cionizmust egy örült kísérletezésnek tartja. Ugyanez a véleménye a különböző zsidó segélyegyesületeknek

Ne üzzétek el a hazafiakat

Végül a következő rendkívül meleg és mély hatást keltő szavakkal indokolja meg Jabotinszky a kongresszuson való megjelenését.

— Azok után, amiket Önök itt hallottak tőlem, be kell látniok, hogy az én pártom nem személyekkel vitatkozik. Hogyan mondhatják Önök, hogy politikai szempontokból nem létezik különbség! Ötvenéves politikai iskolázottság van mögöttünk. Achad Haam, Herzl, aki ezt a kongresszust létrehozta és még mennyien! És ime, most idegenek jönnek közibénk. És ezeknek joguk legyen dönteni is a mi kérdéseinkben?!... Canossát járok. Négy évvel ezelőtt azt hittem, hogy, mint sok más emigráns, el kell hagynom hazámat, mert talán kívülről jobban fogok majd tudni küzdeni érte. Mint „Baal-Tesuva” állok itt most előttetek... Kívülről nem lehet semmit sem tenni. Ez a kongresszus fordulhat ellenem és lehet

mellettem, ez nem jelent semmit. Én nekem veletek van tárgyalni valóm és nem azokkal, akik kívül állnak. A kongresszus szuverén, ezért állok most itt. Ne üzzétek el a hazafiakat a cioista mozgalomból!

Jabotinszky beszédét a beszédét a kongresszus delegátusainak többsége lelkes éljenzéssel fogadta és percekig tapsolta a szónokot. Különösen a galériák közönsége tüntetett hosszan Jabotinszky mellett.

A máramarosmegyei zsidóság helyzete

A délutáni ülésen hosszabb vita indult meg, amelynek során főleg Jabotinszky programjával kapcsolatban foglalnak állást a delegátusok.

Professzor Brodetzky (Leeds, Anglia) nem tartja valószínűnek, hogy az angol közvéleményt meg lehessen nyerni Jabotinszky tervei- nek. Anglia nem Weizmann személyének, ha-

A független diákok szövetsége napilapot indított

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 24. A független diákok szövetsége új napilapot ad ki az „Adeverul” kiadásban „Viata Universitara” címmel.

Ma jelent meg a lap első száma, melyben ismerteti a szövetség tulajdonképeni programját. A program bevezetése hangoztatja, hogy magokkal inkább a szociális eszmék dominálnak, mint eddig bármikor. Nacionalisták vagyunk, mondja a felhívás, azon törekvésünkkel, hogy el akarjuk sajátítani mindazt, ami a román kultúra, nemzetközies vagyunk abban, hogy a kulturánkat kapcsolatba kívánjuk hozni és gazdagítani a nyugati államok kulturájával.

A lap figyelmezteti a diákokat, hogy politikusok önző célokért kihasználják őket és ezért függetleníteniük kell ezektől.

Közzétették a palesztinai állampolgársági törvényt

Az állampolgársági törvény rendelkezései

(London, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai állampolgársági törvényt, amely, mint ismeretes, augusztus elsején lépett visszaható erővel életbe, most tették közzé.

A törvény szerint palesztinai állampolgárok: a) azok az egykori török alattvalók, akik állandóan Palesztinában laknak és akik 1925 augusztus elsején ebben az országban tartózkodtak, feltéve, hogy 1924 augusztus 6-tól 1925 augusztus 6-ig nem optáltak a török állampolgárságra. b) Azok a törvényes házasságból származó palesztinai egyének, akiknek atyjuk születésük idején palesztinai állampolgár volt. Továbbá azok a Palesztinán kívül született egyének, akiknek atyjuk a születés dátuma idején palesztinai állampolgárok voltak, továbbá mindazok, akik akár törvényes, akár törvénytelen

nem Weizmann politikájának a híve. Követeli, hogy Palesztina sorsát az egész zsidó nép felügyelete alá helyezték.

Dr. Bufeisen (Csehszlovákia) bizalmát fejezi ki a jelenlegi vezetőség iránt. A „Jewish Agency” kérdésében a kibővítés mellett van. Fokozottabb mértékben ajánlja a magángazdálkodást és a magániniciatívát.

Dr. Bierer (Csernovitz) a közoktatásügyi költségvetés felemelését követeli. Felhívja a kongresszus figyelmét a máramarosmegyei zsidókra, akik rendkívül rossz helyzetben szenvednek és támogatásra van szükségük.

Romanov (Bulgária) bizalmát nyilváníti az executívével szemben. Kéri a kongresszust, vonja be a szefárdokat is a mozgalomba.

A cionista nők és a cionista diákok kongresszusáról szóló tudósításunkat helyszüke miatt lapunk holnapi számában adjuk.

házasságból Palesztinában születtek és más országban nem szereztek honosságot. c) Mindazon személyek, akik az 1922. évi rendelet második bekezdésének alapján kinyilatkoztatták abbéli szándékukat, hogy palesztinai állampolgárok kívánják lenni, birtokában vannak az első állampolgársági iratoknak és nyilatkozatuk óta Palesztinában laknak.

A kormányzóinak joga van kiadni mindazoknak állampolgársági igazolványt, akik kimutathatják, hogy: 1. a kérvény beadását megelőző három évből kettőt Palesztinában töltöttek, 2. hogy erkölcsi magaviseletük ellen kifogás nem merült fel és hogy a héber, angol vagy arab nyelven eléggé jártasak, 3. hogy Palesztinában állandóan kívánják lakni. A bizonyítványt azonban csak az állampolgársági eskü letétele után szolgáltatják.

Madrid utcáin

hangosan tüntettek a marokkói háboru ellen

Madrid, augusztus 24. Tegnap, mikor egy újabb század katonaságot indítottak utnak a marokkói hadszíntérre, azokon az utvonalonon, amerre a katonaság elvonult, a közönség hevesen tüntetett a háboru ellen. „Elég volt Marokkóból! Nem segítjük a franciákat!” Eláltások hangzottak fel. A felkiáltások után a rendőrség beavatkozott a tüntetésbe, mely közben a rendőrök és a közönség között heves dühködés és verekedés támadt. A rendőrség a tüntetők közül számosat letartóztatott.

Szabadlábra helyezték Boeriu doktort

Tovább folyik a vizsgálat a kioszki tragédia ügyében

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sétatéri kioszk rejtélyében újabb momentumok merültek fel, ugyannyira, hogy az ügy kezd már némileg a sötétség homályaiból kibontakozni. Hétfői számában beszámolt az Uj Kelet, hogy Perzescu vizsgálóbíró, miután az ügyet huzamosabb ideig tanulmányozta és Boeriu doktort egy teljes délelőttön keresztül újból kihallgatta, indítványt tett az ügyészségnek, a doktor szabadlábra helyezésére vonatkozólag. A vizsgálóbíró újabb enyhítő körülménynek vette az irásszakértők véleményét, amely abban az esetben, ha Boeriu doktor valóban bűnös, enyhíti a büntesség nagyságát, mert kizárja azt a feltevést, mintha előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés esete foroghatna fenn és ezért nem látja fennforogni az orvos további fogvatartásának szükségességét.

A kolozsvári törvényszék vádtaácsa tegnap foglalkozott a vizsgálóbíró előterjesztésével. Hosszas tárgyalások után a vádtaács tagjai az ügyészség érveivel szemben Boeriu doktor szabadlábrahelyezése mellett döntöttek. A vádtaács azzal indokolja hozott határozatát, hogy az utóbbi időben az ügyben a terhelő körülmények nem szaporodtak, sőt mentő momentumok merültek fel, amelyek nem zárják ugyan teljesen ki Boeriu doktor bűnösségét, de tekintve, hogy Boeriu doktor

bejelentett lakással bír Kolozsváron és így szökésé- től nem kell tartani, ezért az ügy főtárgyalásáig főlőlegessé válik, hogy a fiatal orvos továbbra is az ügyészség foglya maradjon.

Boeriu doktor, a vádtaács határozata alapján még a tegnap délelőtti órákban elhagyta az ügyészség fogházát. Az a körülmény, hogy Boeriu doktort szabadlábra helyezték, még nem jelenti azt, hogy a kioszki tragédia mögött teljesen lezárultak az akták, mert a hatóságok tovább folytatják az ügyben a nyomozást és az ügy főtárgyalásán a törvényszék tanácsa fogja eldönteni, hogy ártatlan-e vagy bűnös és ha bűnös, mennyiben bűnös Boeriu doktor?

Caillaux londoni utja

London, augusztus 24. Caillaux francia pénzügyminiszter ma Londonba érkezett. A párisi „Petit Parisien” az uttal kapcsolatban azt írja, hogy Caillaux a Churchill által Franciaországtól hadi adósságok fejében követelt 20 millió franknak legfeljebb a felét fogja felajánlani. Ezt az összeget azonban hajlandó lesz emelni, ha közben sikerülni fog az Unióval megegyezésre jutnia.

* Brassóban hirdetések, előfizetések fel- vesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet brassói fiókja, az Elek és Hirlapiroda Str. Portii 32.

(London, sítójától.) A karikatúrát ké- ábrázolja; a — Kedve ügyminiszter ságának kérdé- angolok biztos vasutigazgatót A keserű- godalomra, an- tékben szapor- amelyek, teki- gologok legnagyobb utakat használ- És hogy erre az angoloknak megjelenését fél órát késet esétlenségek sebesültelet gy nek az utóbbi szaporodó szá- A „Times” ségek statiszt kilenc nap al- tasztrofa törté- nat összeítke- halott, huszo pályaudvaron Julius 28-ik 30-án a chate lott. Julius kisiklott. Tize 5-én Caen k sebesült. Aug lott. Auguszt siklott. Augu Tizennyolc ha a páris kölni összeítkezőtt. Augusztus 14 Hat sebesült egy személyy bordeaux-i p kisiklott. Az év fo uti szerencse kon, melyek sebesüléssel Az angol hogy a Baldu szeritese a fr pályák rend potok az ang A lapok egyé arra, hogy an segíteni fog a leg kerüljék a inkább belga igénybe. Hogy azt mutatják lyeek szerint donosai köztü más vonalakra váltók tulyc rülök árán is francia vasut jen igénybe nek csak az örülnek, akik ijedtsége és francia vasut — Olyan mondja az egy laisból Doverb ő sem mert v Másik vicc — Tudod én csak igazi- juk Harryhoz. ciója alatt min

A vasutkatasztrófák miatt Anglia bojkottálja a francia vonatokat

Az angol sajtó diplomáciai intervenciót sürget

(London, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Daily Mail“ legutóbbi számában egy karikatúrát közöl, amely Briand-t és Chamberlain-t ábrázolja: a rajz szövege így hangzik:

— Kedves Briand, — mondja az angol külügyminiszter — minthogy a francia nemzet biztonságának kérdését már rendeztük, gondoskodjunk az angolok biztonságáról is. Küldjön hozzám egy francia vasutigazgatót.

A keserű vice célzás arra az egész komoly aggodalomra, amit Anglia az egyre rettenesebb mértékben szaporodó francia vasuti balesetek miatt érez, amelyek, tekintve, hogy a kontinensre utazó angolok legnagyobb része kénytelen a francia vasutakat használni, Angliát sem hagyják közömbösen. És hogy erre csakugyan minden oka meg is van az angoloknak, arra legjellemzőbb az, hogy a rajz megjelenését követő napon Briand vonata már másfél órát késett — az aznapi amiens-i vasuti szerencsétlenség miatt, amely újabb 18 halottal és 147 sebesülttel gyarapította a francia szerencsétlenségeknek az utóbbi időben csakugyan ijesztő mértékben szaporodó számát.

A „Times“ közli a francia vasuti szerencsétlenségek statisztikáját, amelyből kiderül, hogy tizenkilenc nap alatt a következő tizenhárom vasuti katasztrófa történt: Julius 28-ikán a bázei gyorsvonat összeütközött egy mozdollyal és kisiklott. Két halott, huszonöt sebesült. Julius 28-ikán a lille-i pályaudvaron két helyiérdekű vonat összeütközött. Julius 28-ikán a lison-i vicinális kisiklott. Julius 30-án a chateauroux-i állomáson a vicinális kisiklott. Julius 30-án a saint-antonie-i személyvonat kisiklott. Tizenhat halott, husz sebesült. Augustus 5-én Caen közelében egy vonat kisiklott. Tizenhat sebesült. Augustus 7-én a bordeaux-i gyors kisiklott. Augustus 9-én a bordeaux-i gyors ismét kisiklott. Augustus 13-án az amiens-i katasztrófa. Tizennyolc halott, hetven sebesült. Augustus 14-én a páris-kölni gyorsvonat és a páris-brüsszeli gyors összeütközött. Négy halott, negyvenöt sebesült. Augustus 14-én a páris-dieppe-i expressz kisiklott. Hat sebesült. Augustus 14-én Bar sur Aube-nál egy személyvonat kisiklott. Augustus 15-én a bordeaux-i pályaudvaron egy vonat három kocsija kisiklott.

Az év folyamán egyébként hatvankét vasuti szerencsétlenség történt a francia vonalakon, melyeknek ötvennégy halállal és százhat sebesüléssel járó áldozata volt.

Az angol lapok vezércikkében követelik, hogy a Baldwin-kormány diplomáciai uton kényszerítse a francia kormányt a koc ipark és a pályák rendbehozására, mert a jelenlegi állapotok az angol utasok életét is veszélyeztetik. A lapok egyébként felhívják az angol utasokat arra, hogy ameddig a francia kormány csakugyan segíteni fog a mai tarthatatlan állapotokon, lehetőleg kerüljék az életveszélyes francia vasutakat és inkább belga, vagy német vonalakat vegyenek igénybe. Hogy a rémület csakugyan mily nagy, azt mutatják az utazási irodák nyilatkozatai, melyek szerint a már megváltott jegyek tulajdonosai közül már is sokan kérték jegyeiknek más vonalakra való átcserelését, az új jegyváltók tulnyomó része pedig még nagy kerülők árán is úgy állítja össze utitervét, hogy francia vasutakat lehetőleg minél kevésbé kelljen igénybe vennie. A francia vasuti baleseteknek csak az angol lapok Kintorna-rovatvezetői örülnek, akiknek új témát adott a közönség ijedsége és mindennap tele vannak a lapok a francia vasutak rovására készült viccekkel.

— Olyan nagy dolgot csinálnak belőle, — mondja az egyik — hogy Freyberger ezredes Calaisból Doverbe uszott. Bezzeg Calaisból Párisba ő sem mert volna utazni.

Másik vice: — Tudod — mondja egyik girl a másiknak — én csak igazi hőshöz tudnék feleségül menni, mondjuk Harryhoz. Ő igazán bátor fiú, képzeled vakációja alatt mindenáron Franciaországba akar utazni.

A szóbanforgó Harry példáját azonban egyre kevesebben követik Angliában, amit a francia idegenforgalmi statisztika kezd kellemetlenül megérezni.

Ha Franciaországgal szemben ilyen súlyos retorziókra készül az angol közönség, vajjon milyen retorziókat alkalmazna Romániával szemben? Hiszen

Amerika fel akarja venni a diplomáciai viszonyt Oroszországgal

Coolidge elnök feltűnéstkeltő nyilatkozata

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Párison keresztül érkezett Washingtoni jelentés szerint az amerikai sajtó élénken kommentálja Coolidge elnöknek azt az állítólagos kijelentését, hogy Amerika fel akarja venni a diplomáciai viszonyt Oroszországgal. A napokban Goodrich és Harkell egyetemi tanárokból álló delegáció utazik Oroszországba azzal a céllal, hogy tanulmányozzák az ottani állapotokat, hogy azután referáljanak Coolidge elnöknek.

Általános az a vélemény, hogy maga az a tény, hogy az Egyesült-Államok kormánya delegációt küld Oroszországba, a diplomáciai viszony felvételének a jele.

Megnyílt a marseillesi szocialista világkongresszus

(Bécs, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap megnyílt a marseillesi szocialista világkongresszus. A kongresszus programjátán a marokkói kérdés, az európai pénzügyek ziláltsága, a munkanélküliség problémája, a washingtoni megállapodás a nyolcórás munkaidőre vonatkozólag és a pártszervezetek bajai szerepelnek. A kongresszust Handlerson angol delegátus nyitotta meg. Beszédében azt a kérdést emelte ki, hogy részt vehetnek-e a szocialisták polgári kormányokban? E tekintetben — mondotta — általános elvet nem lehet felállítani, mert minden országban a pártvezetésnek kell fontolóra venni a viszonyokat. Hangsúlyozta, hogy a szocialista munkásság nyomására sikerült a reparáció kérdését kiemelni a politikai gyűlölködés

nálunk naponta van egy-két vasuti katasztrófa, egy-két vasuti rablótámadás! Lehet, hogy mindez merő franciabarátságból történik, mintegy demonstrációja, képen annak, hogy Románia még vasutügyi dolgokban is Franciaország felé orientálódik. Szép, szép, mi is szeretjük a franciákat, igaz, hogy nem a vasuti katasztrófák miatt, melyek náluk mégis csak átmeneti jellegűek. Szeretjük őket szabadság-szeretűk, pompás közigazgatásuk és más jó tulajdonságaik miatt. Miért nem ezek felé orientálódik Románia hivatalos politikája? Egy ország struktúrájából a legrosszabbat venni át, igazán nem nagy feladat. Ehhez nem kell miniszternek lenni.

Az Egyesült-Államok frontváltása Haover államtitkárnak köszönhető, aki eddig a legjobban harcolt amellett, hogy Oroszországtól Amerikának egyelőre még óvakodnia kell. Utóbb azonban revízió alá vette álláspontját és egyre hangzott, hogy az Egyesült-Államoknak sokat jelentene, ha a diplomáciai viszonyt Oroszországgal ismét felvenné.

Pénzügyi körökben általában nagy figyelemmel és meglepéssel fogadják a hírt, melyet ők is szükségesnek tartanak.

Egybehangzó vélemények szerint Amerika új állásfoglalásának komoly következményei lehetnek ezen a téren.

légköréből és átvinni a gazdasági problémák területére. Magát a reparációs kérdést még nem lehet ugyan megoldani, de az is eredmény, hogy utat tört a kölcsönös engesztelődés szellemének. Hilferding delegátus a jövő háboru elkerülésére legjobb eszköznek a Népszöveget tartja, ha ebbe Németország és Oroszország egyenjogú félként belépnek. Léon Blum a franciák nevében a biztonsági paktum mellett foglalt állást. Szerinte az angol terv teljes cselekvési szabadsága halvaszületett eszme.

A kongresszus elhatározta, hogy külön bizottságnak adja ki a problémát annak eldöntésére, hogy a genfi jegyzőkönyv, vagy pedig a biztonsági paktum maradjon-e érvényben.

* Dr. Bíró gyógyszerész átköltözött a Piata Unirii 6. szám alól a Piata Unirii 4 szám alá. (Mátyás Király-tér 4.)

* Kolozsvár szenzációja a 83. gyalogezred cigány szalon zenekarának hangversenye esténként a Palace-kávéházban.

Nagy
harisnyavásár
melyen leszállított árakkal

Kötött harisnya minden színben	25
Flohr-harisnya minden színben	53
Muszlin harisnya divat színben	69
Cérna-muszlin minden színben	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	125

BLATT

FÖTÉR 18

Divatkereskedések és kőitárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

ak a hive. Követeli, egész zsidó nép fel-
akia) bizalmát fejezi iránt. A „Jewish“ övítés mellett van. nlja a magángazdál-
át.
a közoktatásügyi öveteli. Felhívja a áramarosmegyei zsi- sz helyzetben siny- szükségük.
almát nyilvánítja az éri a kongresszust, mozgalomba.
onista diákok kon- ásunkat helyszüke ában adjuk.
ot indított
napilapot ad ki az
lajdonképeni prog- nek dominálnak, mint el, hogy el akarjuk hogy a kulturánkat
álják őket és ezért
í törvényt
zülettek és más or- onosságát. c) Mind- 1922. évi rendelet ján kinyilatkoztat- gy palesztinai állam- birtokában vannak toknak és nyilatko- nak.
van kiadni mind- gazolványt, akik ki- kérvény beadását ettől Palesztinában magaviseletük ellen hogy a héber, angol jártasak, 3. hogy ánnak lakni. A bi- az állampolgársági ják.
ellen
k utnak a marokkói resan tüntetett a há- k fel. A felkiáltások g között heves dula-
tort
ében
áron és így szökésé- ügy főtárgyalásáig al orvos továbbra is
határozata alapján elhagyta az ügyész- hogy Boeriu doktort a jelenti azt, hogy esen lezárultak az o folytatják az ügy- tőrtárgyalásán a tör- ni, hogy ártatlan-e yiben bűnös Boeriu
ni utja
illaux francia pénz- zett. A párisi „Pe- ban azt írja, hogy anciaországtól hadi millió franknak leg- i. Ezt az összeget ha közben sikerülni tnia.
t, előfizetéseket fel- az Uj Kelet brassói oda Str. Portii 32.

Kristály kelmetestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
Szövőgyárak és kereskedők figyelmébe!
Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és mű- selyem fonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.
Nagybani festésnél árendemény!
Telefon 500

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
 Szerkesztő: Gizskalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 800 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár
Ujságíró-almanach

A romániai kisebbségi sajtó szellemi munkás-tábor legutóbb tartott kongresszusán elhatározta, hogy szervezetének minden erkölcsi

energiáját cselekvőigába fogva ujságírószanatóriumot létesít. Ennek elérése érdekében a szervezet egy tizenötezer példányban megjelenő ujságíró-almanachot ad ki, amely gondosan felöleli az erdélyi és bánági költők, írók és ujságírók eredeti termékeit; egy teljes regényt közöl és a politikai, gazdasági és tudományos cikkeknek egész kincsét tárja elé nagy folió formában, ezer oldalon. Az ujságíró-társadalom minden erejével rajta lesz, hogy ez a hatalmas könyv a romániai kisebbségnek egész szellemi életét reprezentálja s kivált pedig, hogy a ragyogóan hajnalodó erdélyi és bánági magyarnyelvű irodalomnak pompázó tükré legyen.

Az ujságíró-almanach gazdasági részének lebonyolításával a szervezet Gallovich Károly ujságíró-kollégát bízta meg, aki az Almanach szerkesztő-bizottságának tagja és az ujságírószanatórium gazdasági ügyeinek teljesjogi intézője. Hisszük, hogy a kisebbségi társadalom minden tekintetben támogatni fogja nemes akciójában azt a szervezetet, melynek tagjai állandóan kemény és szakadatlan túsában állnak a kisebbségi jogok védelmezésében.

A király születésnapja. Hétfőn délután zászoldísz jelezte, hogy Ferdinánd Románia királya hatvanadik születésnapját ünnepli. Az ünneplésből részt kért magának, faji és felekezeti különbség nélkül Kolozsvár egész lakossága. A különböző felekezetek templomaiban haladó istentiszteletet tartottak. Az ünneplés spontán és őszinte volt és minden hatóságai segédlet nélkül ment végbe. A városban nem szünetelt a munka, csupán a templomokban és szívekben élő áhitat, a város pazar zászoldísz jelezte, hogy Románia királya születésnapját üli. A neológ zsidó templomban Eisler Mátyás főrabbi magasszárnyalásu beszédben méltatta a nap és az ünnep jelentőségét.

Héber kurzus. Felkértek mindazok, akik az újabb héber kurzusra jelentkeztek, szerdán este fél 9 órakor a Tarbut-iskolában pontosan megjelenni sziveskedjenek. Újabb jelentkezések d. e. 8—11-ig az iskolában Klein Elijahu tanár úrnál.

Elkoboztak egy becskeréki lapot a daytoni majompöröl irt cikke miatt. Becskerekről jelentik: A Becskereken megjelenő "Banatski Glasnik" című lap szerdai számát az ügyészség elkobozta. Az elkobzásra a lapnak a daytoni majompöröl irt humoros cikke szolgáltatott okot. Az ügyészség vallásgyalázást lát fenforogni. A lap megfeleltetése az elkobozást és a bíróság csütörtökön fog dönteni az ügyben.

Életbelépnek a cseh agrárvámok. Prágából jelentik: Megirtuk, hogy a csehszlovák gazdák és az ottani sörgyárak között harc folyik az árpakivitel ügyében. A kormány az egyik legutóbbi minisztertanácson foglalkozott az árpakivitel ügyével és megállapította, hogy szabad a kivitel, csupán Németországgal szemben helyezkednek várakozó álláspont, amíg a gabona- és lisztvámokra nézve megegyezés nem történik. Hivatalos becslés szerint Csehszlovákiának 40.000 vagon az árpafelteslege, amelyből eddig legfeljebb 1000 vagonot exportáltak. A csehszlovák földművelésügyi minisztériumban állandóan tanácskoznak az új agrárvámok végrehajtási utasítása ügyében is. A végrehajtási utasítás egyes pontjaira vonatkozólag már megállapodás jött létre és vámkezelési alapul a prágai, brünni és pozsonyi terménytőzsdék hathetes jegyzésének középárát fogják venni. Takarmányárának maximális fajsúlya 60 kilogram és ezen alul vámentes a takarmányárpa behozatala, míg a magasabb fajsúlyu árpa vámkezelés alá esik. Az agrárvámok végrehajtási utasítása hír szerint még ezen a héten megjelenik és szeptembertől életbe is akarják léptetni a magasabb vámokat.

Sztrájkolnak a Györfy butorüzem munkásai. A kolozsvári Györfy féle butorüzem munkásai ma sztrájkbaléptek. A munkások nemrégiben 2 lej óraberjavitást kértek, amit a vezetőség nem adott meg. A munkások ezért elhatározták, hogy addig nem veszik fel a munkát, amíg kérésüket nem teljesítik. A békéltető tárgyalások a munkaügyi inspektorátus közreműködésével holnap kezdődnek.

Újabb két vasuti katasztrófa Franciaországban. Párisból jelentik: Franciaországban ismét két vasuti katasztrófa történt. Sens mellett két gyorsvonat összeütközött. Három meghaltak, huszan megsebesültek. A szerencsétlenség úgy történt, hogy a tarasconi gyorsvonat tilos jelzésre állott meg az állomás előtt, amikor az ugyanazon sínparra jövő páris-chamonoixi gyorsvonat beleszaladt. A szerencsétlenség okának kiderítésére nagyarányu vizsgálat indult meg. A másik szerencsétlenség Barleduc pályaudvarán történt, ahol egy gőzmozdony beleszaladt egy személyvonatba. Többen megsebesültek.

Befejezés előtt az osztrák szanáias akció. Bécsből jelentik: A "Montagezeitung" előkelő helyről arról értesül, hogy a népszövetségi gyűlés befejezése után Zimmermann is befejezettnek fogja tekinteni misszióját. A kormány részéről mindinkább az a felfogás kezd érvényesülni, hogy a szanáias programja befejeződött és csak utolsó pontozatainak végrehajtása van hátra. Mataja a Népszövetséget már hivatalosan értesítette a kormány ezen felfogásáról és reméli, hogy sikerül keresztülvinni a főbizottság megszűntetését. Atmeneti megoldásként összekötő szerv létesülne a Népszövetség és a kormány között a tisztára normál költségvetés figyelembevételének ellenőrzésével.

Helyreigazítás. Az Uj Kelet július 29-i számában "A somkeréki Aviva Mirjam felavatása" címmel egy hír jelent meg, amelyben arról számoltunk be, hogy a somkeréki Avivák egyesületét ünnepélyes keretek között felavatták. Mint utólag megállapítottuk, az említett ünnepségen nem Aviva-avatás volt, hanem egy somkeréki lelkes cionista leány Jaffa Dávid Sári születésnapját ünnepelték, amelyen vendégként a környékbeli Avivák és Barisszianusok is megjelentek. Az összejövetel ennél fogva tisztán magánjellegű volt.

Orvosi hír. Dr. Pop Livius rendelőjét áthelyezte Dr. Samuil Micu (v. Rózsa-u.) 2. szám alá. (Unió u. sarok)

Hannover ingyenkakaót iszik. Berlinből jelentik: Német csokoládégyárak Hannover utcáin kakaókimérő üzleteket állítottak fel, amelyekben bárki ingyen kap egy csésze kakaót. Talán mondani sem kell, hogy egész Hannover kakaót iszik tegnap óta.

Véres liftdráma a budapesti törvényszék előtt. Budapestről jelentik: Szerdán tárgyalta a törvényszék azt a szerelmi drámát, amely még február 2-án este játszódott le a Ritz-hotelben, két emelet között, a mozgó liftben. A dráma hőse Király Mátyás liftkezelő, aki reménytelenül szerelmes volt a hotel egyik csinos szobaleányába, Ádám Böskébe. A fiu elhatározta, hogy megöli a leányt és aztán öngyilkos lesz. Hosszu kést rejtett zubbonya alá és úgy állt szolgálatba az emlékezetes napban a hotel liftjénél. Este, mikor fölvitte a leányt, egyedül voltak a liftben és egyszerre, két emelet között, halálos sikoltás hallatszott a liftből. Király mellbeszurta a leányt, akit még utójára megcsókolt, aztán önmagát sebesítette meg. Haldokolva vették ki őket a liftből, de hosszas betegség után mind a ketten felgyógyultak. A vádolt a szerdai tárgyaláson azt valotta, hogy halálosan szerelmes volt a leányba, akit elakart venni feleségül, azonban az nem akart szóba állni vele. A bíróság hathónapi börtönre ítélte a szerelmes liftest és a büntetést az elszenvedett vizsgálati fogsággal teljesen kitöltöttnek vette.

Egy budapesti részvénytársasági igazgató öngyilkossága. Budapestről jelentik: Vasárnap éjjelkor eddig kiderítetlen okból, lakásán Mauthner Elemér részvénytársasági igazgató felöltötte magát.

Tettenért piaci zsebtolvaj. Ma délelőtt a Széchenyi-terén szolgálatot teljesítő Petrisor rendőrkapitány gyanusnak találta egy fiatal cigányfiu viselkedését. A rendőrkapitány a fiu sarkába szegődött és abban a pillanatban érte tetten, amikor az dr. Loncz Sándorné zsebből négyszáztizenöt lejt ellopott. A tettenért zsebtolvajt előállították a rendőrségen, ahol megállapították, hogy Csiga Györgynek hívják és már többször volt zsebtolvajlásért büntetve. Csiga Györgyöt holnap délelőtt átadják az ügyészségnek.

Elmarad a zsidó diákszövetség ülése. Az Országos Zsidó Diákszövetség Bizottságának a f. hó 26-ára kitűzött értekezlete közbejött akadályok miatt elmarad.

Dejen és Gherián Birónál a legjobb női, férfi szövetek, vásznak és gyermek intézeti ruhák kaphatók.

A csehszlovák posta csak helyes országjelzéssel ellátott leveleket kézbesít. Bukarestből jelentik: A csehszlovák posták vezetősége ártit a romániai posták vezérigazgatóságához, hogy ezután visszaküldik azokat a leveleket, melyeken hibás lesz az országjelzés. A csehszlovákiai leveleket csak Csehszlovákia, franciául Tchécoslovaquie, németül Tschechoslovakie jelzéssel kell ellátni.

Nyugalom a franciák marokkói frontján. Párisból jelentik: Fezt megerősítették. A rifkabilok a Beni Coruál törzs területét Uergáig elhagyták. A fronton nyugalom van, a repülőgéprajok minden számottevő frontot bombáztak.

Elfogták a „Jó Koma” betörőit. Néhány nappal ezelőtt feljelentést tett a rendőrségen a „Jó Koma”-hoz címzett korcsma tulajdonosa, hogy ismeretlen tettesek már hónapok óta állandóan dezsmálják pénz- és italkészletét. A rendőrségen a nyomozással Hertia detektivet bízták meg, aki több éjszakán keresztül leszállt foglalt el, míg végre az elmúlt éjszaka sikerült a betörőket Muresan János és Russ Vasile munkások, valamint Philimen Kozák éjjeli őr személyében tetten érni és letartóztatni. A tettenért betörők a rendőrségen beismerték, hogy már hónapok óta látogatták a „Jó Koma” raktárait. Az így ellopott értékek meghaladják a huszezer lejt. A tettenért betörőket ma délelőtt átadták az ügyészségnek.

Titkos rulett-bankot foglaltak le Budapesten. Budapestről jelentik: A Rákóczi-ut 8. szám alatti házban detektívek megállapították, hogy engedélytelenül rulett-bank működik. Miután a három zárt ajtón lehetetlen volt áthatolni, a rendőrség intézkedésére a hajnali órákban tüzoltók létrán és az ablakokon át behatoltak a helyiségbe, lefoglalták a két rulettasztalt és a rulettgépeket. A nyomozás megindult a titkos tulajdonosok után.

Börtönre ítélt horvát ujságírók. Zágrábból jelentik: A sibenki törvényszék szerdán tárgyalta a „Dalmatinski Hrvat” című lap két szerkesztőjének, Jeremics Miho és Mukics Nikola ujságíróknak bűnpörét. A két ujságíró ellen az államvédelmi törvény alapján indult meg az eljárás az állam érdekeibe ütköző büncselekmény címén, a múlt év október 25-én „A bunkó másik végéről szóló ének” című vers miatt. A bíróság Jeremicsot négy, Mukicsot nyolc havi börtönre ítélte. Az elítélt ujságírók, akik a büntetés nagyrészt a vizsgálati fogságban már letöltötték, felebbetk az ítélet ellen.

Cséplőgépekhez, motorokhoz, iparvállalatokhoz mentőszekrényeket, vagy tartalékait szállítja M. Rózsa Royal drogeria. Cluj, Főter.

Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselő az ország minden helységében.

Szabászt,

e's' rangu erőt keres azonnali belépésre

Neumann M. cég,

Cluj, Piata Unirii 14.

KÖ

75 s

Kolozsvár
 tal Kolozsvárt
 állítást látogat
 százalékos kac
 jegy váltására
 részi Méhésze
 vár, Attila ut
 portódíj beku
 zalékos szállít
 amennyiben a
 ben értesíteni

Koloz
 comercia" a
 kereskedelmi
 társaság cégét
 és Berényi G
 áruházat és fe
 kovits Sándó
 kedő, Mezőör
 textil- és d
 Cégtulajdonos

Statis
 háborus te
 jelentik: Az i
 átiratot intéze
 hoz, amelyben
 kimutatást arr
 hőz tartozó ipa
 gozására alkalm
 közeli napokba
 ipari üzemek
 mutató elkész

Emell
 forgalom. A
 talása szerint
 bankjegyforgal
 emelkedett. Vá
 fordítottak.

Jugos
 buza kivitel
 hány nappal
 egész ország
 pénzügyminiszte
 százalékkal les
 niszteriumtól ve
 teli vámjának
 hírek alaptalan

Somog
 kedői jubileu
 egy legszimpati
 tartja meg a k
 kedői jubileumá
 sok esetben ki
 Mint a Sfatul a
 kollektiv keresk
 mozgalomnak vo
 nyitója. A jubil
 — a Keresked
 kettő rendez, a
 tevő tényezőin f
 leték is részt fo

A lej: Zürich
 pesten —, E

Kolozsvár.
 Különösen az ol
 jelentékeny árem
 kezők:

Bécs 27-90 —
 pest 353—356,
 38 88, Newyork
 975, Milánó 7-3

Zürich. Zár
 208-50, Newyork
 2430-00, Milánó
 pest 72-50, Belg
 265-00, Varsó 8

Bukarest.
 —, London
 7-27, Zürich 38

Budapest —
Bukarest. V
 márka 46-25, I
 sterling 955, fr
 39-00, olasz lir
 350, dollár 198-0
 shilling 28-25, m
 5-95, belga frank

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

nyttársasági
tről jelentik:
kból, lakásán
gazgató főbe-

aj. Ma dél-
sítő Petrisor
fiatal cigány-
fiu sarkába
tetten, ami-
gyszázötvenöt
állították a
hogy Csiga
lt zsebtolvaj-
nap délelőtt

kszövetség
ség Bizottsá-
zlete közbe-

legjobb női,
utéleti ruhák

sak helyes
t kézbesít.
posták veze-
gatókhoz,
leveleket, me-
sehszlovákiai
ciálul Tche-
kei jelzéssel

okkói front-
sították. A
t Uergáig el-
epülőgéprajok

etőrőit. Né-
rendőrségen
jdonosa, hogy
andóan dész-
rendőrségen a
ak meg, aki
oglalt el, míg
a betörőket
nkások, vala-
nyében tetten
örök a rend-
k óta látogat-
ellopott érté-
ettenért betö-
gnek.

ltak le Bu-
Rákóczi-ut 8.
pitották, hogy
k. Miután a
tolni, a rend-
fűzöltek létrán
szébe, lefog-
pekét. A nyo-
után.

agírók. Zág-
szék szerdán
lap két szer-
Nikola újság-
den az állam-
az eljárás az
ny címén, a
másik végéről
ág Jeremicset
télte. Az el-
részét a vizs-
feleltek az

khöz, ipar-
agy tartalékait
aj, Fötér.

gyonunkat a
nál. Képvisé-

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

zt,
belépésre
cég,

KÖZGAZDASÁG

75 százalékos utazási kedvezmény Kolozsvárra. Az Erdélyrészi Méhézeti Egyesület által Kolozsvárt szept. 6-9-ig rendezendő méhézeti kiállítás látogatók részére a CFR vezérigazgatósága 75 százalékos kedvezményt engedélyezett. A kedvezményes jegy váltására jogosított igazolványokat az Erdélyrészi Méhézeti Egyesület titkári hivatalától (Kolozsvár, Attila utca 10) kell kérni 15 lej kiállítási és portódíj beiktatása mellett. Az egyesület az 50 százalékos szállítási kedvezmény engedélyezését is kérte, amennyiben azt is megkapja, az érdekelteket idejében értesíteni fogja.

Kolozsvári céghivatali hírek. „Automercia” automobil, mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalat Alexi L. és Társa közkereseti társaság cégét bejegyezték. Cégtagok: Alexi Lajos és Berényi György. — **Breuer József** uridivatárúháza és fehérműgyárát [bejegyezték. — **Berkovits Sándor** fűszer-, vas-, textil- és tojáskereskedő, Mezőörményes, cégét bejegyezték. — „Rata” textil- és divatárkereskedés cégét bejegyezték. Cégtulajdonos: Sugár Endre.

Statisztika készül az iparüzemek háborus teljesítőképességéről. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelmi minisztérium ma átiratot intézett az ország valamennyi iparkamaráéhoz, amelyben felszólítja a kamarákat, készítsenek kimutatást arról, hogy a háboru esetén a körzetükhöz tartozó iparüzemek milyen hadianyagok feldolgozására alkalmasak. A kolozsvári kamara már a közeli napokban megkezdi a fenti értelemben az ipari üzemek háborus teljesítőképességéről szóló kimutatás elkészítését.

Emelkedett a jugoszláv bankjegyforgalom. A jugoszláv Jegybank legutolsó kimutatása szerint az ércékszlet emelkedése mellett a bankjegyforgalom 232 millióval 6781 millió dinárra emelkedett. Váltak leszámítására 945 millió dinárt fordítottak.

Jugoszláviában nem szállították le a buza kiviteli vámját. Belgrádból jelentik: Néhány nappal ezelőtt belgrádi jelentés alapján az egész ország sajtója közölte azt a hírt, hogy a pénzügyminisztérium a buza kiviteli vámját ötven százalékkal leszállította. A jugoszláv pénzügyminisztériumtól vett értesülésünk szerint a buza kiviteli vámjának leszállításáról országszerte elterjedt hírek alaptalanok.

Somogyi Miksa negyvenéves kereskedői jubileuma. A kolozsvári kereskedelmi élet egy legszimpatikusabb egyénisége, Somogyi Miksa tartja meg a közeli napokban negyvenéves kereskedői jubileumát. Somogyi Miksa pályafutása alatt sok esetben kiérdemelte kártársai megbecsülését. Mint a Sfátul alelnöke mindenkor szívén viselte a kollektív kereskedelem érdekeit és nem egy jogos mozzalomnak volt egyedüli kezdeményezője és irányítója. A jubiláns tiszteletére — mint értesülünk — a Kereskedők Tanácsa szeptember 5-én bankettet rendez, amelyen a kereskedelmi élet számottevő tényezőin kívül a különböző gazdasági testületek is részt fognak venni.

TŐZSDE

Augusztus 24-én

A lej: Zürichben 265 00, Párisban 10 95, Budapestben —, Bécsben —.

Kolozsvár. A szilárdulás ma tovább tartott. Különösen az olasz lira és a francia frank érték el jelentékeny áremelkedést. Az árfolyamok a következők:

Bécs 27-90—28-10, Prága 5-88—5-92, Budapest 353—356, Páris 9-35—9-40, Zürich 38-75—38-88, Newyork 193-00—195-00, London 975—975, Milánó 7-35—7-40.

Zürich. Zárlat: Berlin 122-87, Amsterdam 208-50, Newyork 516-50, London 2507-00, Páris 2430-00, Milánó 1907-00, Prága 1530-00, Budapest 72-50, Belgrád 922-50, Bukarest 265-00—265-00, Varsó 84-50, Bécs 72-55.

Bukarest. Devizák: Páris 9-30, Berlin —, London 965, Newyork 197-50, Milánó 7-27, Zürich 33-50, Bécs 28-00, Prága 5-90, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740, német márká 46-25, leva 1-40, török lira 113, font sterling 955, francia frank —, svájci frank 39-00, olasz lira 7-30, drachma 3-15, dinár 350, dollár 198-00, lengyel forint 33-00, osztrák schilling 28-25, magyar korona 27-75, cseh korona 5-95, belga frank 8-85, holland forint 79-25.

UJ KELET

Nemesfémipiaci árak. Az erdélyi és bánáti nemesfémipiacon az alábbi árfolyamok alakultak ki: arany gramja 14 karátos 100 lej, 22 karátos 130. Ezüst 42, platina 550—600, ezüst egykoronás 15-50, kétkoronás 31, forintos 38, ötkoronás 77-50, huszkoronás arany 760, tizkoronás 380 lej. — **A budapesti nemesfémipiacon** a forgalom csekély, az árak a következők: Arany gramja 26.200, ezüst 1570, platina 235.000. Egykoronás ezüst 6400, kétkoronás 12.800, egyforintos 17.000, ötkoronás 33.000. Tizkoronás arany 145.000, huszkoronás 290.000 korona.

Emelkednek a nyugati devizák. Tegnap számunkban jelentettük, hogy Lengyelország pénzügye, a zloty az utóbbi két hét alatt nagy árfolyamvesztést szenvedett. A zloty ma újabb fél pontot veszített értékéből, amennyiben Zürichben a tegnapi 85-ös jegyzéssel szemben ma 84-50 centimesre értékelték. Ezzel egyidejűleg másik fontos eseménye is van a nemzetközi devizapiacnak. A newyorki tőzsdén a svájci frank az utóbbi napokban 19-42-ről 19-38-ra esett, aminek következtében Zürichben ma az összes nyugati valuták emelkedtek. Érdemes megemlíteni még, hogy az olasz lira és francia frank javuló tendenciát mutatnak. Az olasz lira, amelynek mélypontja Zürichben 18 volt, 19-50-re, a francia frank pedig 22-ről, 24-30-ra emelkedett.

SPORT

A Haggibbor legyőzte Nagyvárad bajnokcsapatát is

Az első félidőben játék, a második félidőben küzdelem. A Haggibbor megérdemelten vesz revansot nagyváradai legyőzetéséért. Haggibbor—NAC 1:0 (1:0)

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A győzelmek sorozatában, amelyek folyamán a Haggibbor kitünő együttese egymásután a kolozsvári pályán az AMTE-t és a TAC ot kényeszerítette imponáló stílusban megadásra, — méltón és megérdemelten illeszkedik be a szériának talán legértékesebb láncszeme: az országos hírű NAC—Nagyvárad bajnokcsapata fölött tegnap délután aratott ragyogó győzelem. A Haggibbor hétről-hétre javuló és állandóbb formát kijátszó együttese tegnap délután ismételt tanbizonyosságot tett kivételes klasszizsárról, revansot vett Nagyváradon néhány héttel ezelőtt irreális körülmények között szenvedett vereségéért, különösen az első félidő 30. percéig mutatott oly szép és stílusos játék keretében, amely Románia bármelyik futballcsapatának becsületére válnék. A szép játéknak és értékes győzelemnek méltó keretet kölcsönöztek a tribün nézőkkel tömött padcsorai, amelyekből egy-egy sikerült Haggibbor-akció után a spontán lelkesedés elemataris erejével tört elő az elismerés tapsvihara. A mérkőzések botránymentes, sima lefolyása és a Haggibbor kiváló teljesítményei tegnap már hatalmas nézőtábor gyűjtöttek egybe, amely a végtelékig drukkolt kedvenc csapatáért, oly izdóan lelkes hangulatot teremtve, amely a hajdani diadalmas serleg- és ligamérkőzéseket juttatta minden Haggibborista emlékezetébe.

A játék kritikája

A mérkőzés két egymástól élesen különböző fázisra osztható. Az egyik, az első félidő 30. percéig, — Reményi megsérüléséig tartott. Eddig igazi futballt mutatott be a Haggibbor, csatársora egy gép precizitásával dolgozott és védelme is kifogástalanul működött. A mérkőzésnek ebben a részében a vendégeknek a néző szerény szerepével kellett beérni. És ha az első percekben a Haggibbor javára megítélt tizenegyest Pollák góllá értékesíti, az eredmény minden bizonnyal másképpen alakult volna és a NAC sokkal súlyosabb gólarányu vereséggel kellett volna a játékeret elhagynia.

Reményi kiválásával a Haggibbor-csatárkvintett legértékesebb láncszemét veszítette el, a négy csatár fejvesztett játéka károsan befolyásolta a fedezetek és védőjátékosok munkáját. A NAC lábrakapott és ekkor megkezdődött a küzdelem, a kiegyenlítő góllért, illetve az eredmény megtartásáért. Ez a küzdelem izgalmas és érdekesítő volt, nélkülözötte azonban a futballjáték szépségeit.

A mérkőzés

A mérkőzés az első percekben megsemmisítő Haggibbor-felénnyel indul és egy nagy gólarányu Haggibbor győzelemnek veti előre árnyékát. A 6. percben Kinigli a büntetőterületen belül kézzel veri

le a labdát, a megítélt tizenegyest azonban Pollák lassan plesszírozza a balsarokba és Ströck rávetésével bravurosán véd. A meg-megújuló Haggibbor-támadások a 17. percben újabb kornert eredményeznek. Fahn ivelt beadását a nagyszerűen helyelkedő Reményi védhetetlenül befegyeli. A 30. percben Reményi összefut Krieschofferrel, fején megsérül és elhagyja a pályát. Néhány perc mulva az előzőleg lesántult Fahn csavart, góllak látszó fivés kapufáról pattan vissza.

Helycsere után Böhm a csatársorba rúkkol előre a jobbösszekötőbe, Fleischer balösszekötő és hátvédnek a tartalék Schwartz áll be. Az összeállítás felforgatása láthatóan meggyöngíti a Haggibbor, a NAC állandó védekezésére kényszeríti. A 18. percben Ströck elfautolása miatt megítélt tizenegyest Rosenfeld bravurosán védi, mire a rászaladó Ströck durván archaboxolja. A mérkőzés utolsó felében a Haggibbor ismét magára talál és néhány veszélyes támadást vezet a NAC kapuja ellen, a 27. percben Fleischer bombalövése a kapufáról pattan vissza.

A csapatok közül a Haggibbor volt a jobbik. Négy játékos nevéhez fűződik a Haggibbor győzelme: Rosenfeld, Pollák, Csillag és Reményi játszották ki tegnap délután teljes formájukat és vittek diadalra a csapatot. Rosenfeld tegnap ismét „nagy” kapusnak bizonyult. Ströck tizenegyest, Szemere élesen lött szabadrugását gyönyörű stílusban és imponáló biztonsággal tette ártalmatlanná. A védelem lelke ezuttal is Pollák volt, aki egymaga tartotta fel a NAC-támadásokat. A fedezet-sor és a mezőny legjobb embere a jobbfelezt posztján játszó Csillag volt, aki tegnap emberfeletti munkát végzett. Játéka egy futballjátékos minden dicserő jelzőjét megérdemli. Braun javuló formát mutatott, míg Virág tréning-hiánnyal küzdött. A csatársorban Reményi, Fahn és Fleischer mutattak jó formát, de Rosenfeld és Farkas is megfeleltek. A NAC tegnap nem mutatkozott a félelmetes együttesnek, amelynek hire után ismerjük. Krieschoffer II., Goldstein I., Kinigli és a Ströck-fiverek játszottak a tegnap látott együttesben elfogadhatóan.

Korrekt, kifogástalan bíró volt dr. Vatiann Sabin.

Haggibbor ifj. komb—KKASE ifj. 5:2 (2:0) A „Nachvuchs” meglepően stílusos” játékot produkált.

Az RMS lett a körmérkőzés győztese.

A CFR-pályán az RMS, KKASE, Husosok és CFR csapatai a vendéglátók által kitzított 11 éremért körmérkőzést játszottak szombat, vasárnap délután. A legnagyobb meglepetésre az érmelet az RMS együttese nyerte el, a döntőben a KKASE fölött 4:2 (2:1) arányu győzelmet aratva. Az előző mérkőzések: RMS—CFR 4:1 (2:1) KKASE—Husos 2:1 (0:1) CFR—Husos 3:2 (2:1).

Nagyvárad. Nagyvárad—Szatmár ifj. válogatott 3:0 (1:0).

Arad. Szombat. ATE—Victoria 2:0 (1:1). Az eradi csapat megérdemelten győz a eltízakodottan játszó Victoria ellen.

Vasárnap. Victoria—Gloria CFR 2:2 (1:0).

Temesvár. TAC—TMTE 5:0 (0:0). Kinizsi komb.—Sparta CFR 4:2 (2:0).

Gyulafehérvár. Unirea—Haggibbor komb. 3:0 (0:0) A H. Sámson—Mund, Diamanstein—Ordentlich, Baumzveig, Weisz, Neumann, Bernát, Robogány, Rosenfeld III., Lebovics összeállítású csapatát Sámson és Diamanstein jó játéka mentette meg a súlyosabb vereségtől.

Külföldi eredmények

Bécs. Ausztia zsidó amatőrjei—Palesztina válogatott 5:1 (1:1). Erec Jiszráél válogatottjainak nagy érdeklődéssel várt bemutatkozása az újráépülő ország csapatának megérdemeltlen vereségével végződött. Az első félidőben hősiessen tartják magukat és Bock vezetőgólját Ben-Jakob kiegyenlítő. Szünet után Sternbach és Bock (3) góljaival győz a vendéglátó csapat. A napbarnított palesztinai futballistákat a közönség lelkes ovációkban részesítette. Amatőr—Wacker 6:2. Vienna—Hertha 3:1. WAC—Florisdorf 1:0. Simmering—WSC 3:2. Rudolfshügel—Slovan 4:2.

Prága. Viktoria Zizkov—Vrsovice 2:1. Sparta—CAFK 2:0.

Budapest. MTK—Rapid 3:1 (2:1). Az osztrák „Altmeister” veresége nagy meglepetés. Orth, Opatá és Molnár az MTK, Weeselitz a bécsi csapat góllövői. UTE—FTU 3:2 (1:1). Kupaelődöntő, amely a meghosszabított félidőben dönt el a szerencsésebb UTE javára.

APRÓHIRDETÉSEK

Kereset... 20 lej... állástkeresőknek 30% kedvezmény...

Arlettést hirdetünk a Str. Dubalariilor 2. 3. és 4. sz. házaknak lebontási munkáit...

Bécsi kán' oriszkolát végzett, lelkes hangu, előrangú lírikus tenorista...

פרימא ליכטבלאווענדער שופרות... 500, 500, 400, 300... Lej: 1200

Librarie Salomon Weiss Sighetul-Marmatie

Társ keresetük lényesen berendezett, szatmári főter legforgalmasabb helyén...

Üzletberendezés és ebéd-elcsóna eladó. Pálfi-nál, Hossau-u. 40.

Az orth. zsidó temető látogatásai ezúton értesítjük, hogy temető bérleti jegyek ezáltal ott a helyszínen is beszerezhetők.

Ügyeljen a címre! Oradea-Mare, Str. Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 19. Berkovitsné

Onálcán dolgozó masamod magas fizetéssel felvételt, ugyancsak pénzárazkezelőnél felvételt. Ideál nőikéi p. üzlet, R. Ferd. No. 8.

Ügyes eladó, a női divatszoknából, ki többéres bizonyítvánnyal rendelkezik...

Temetőpásztor keresetük az orth. zsidó temetőhöz. Pályázatok Szentlélek-u. 1. alatti titkári hivatalban f. évi szept. 10-ig elfogadtatnak.

Bizománki lerakatot keresek főnyesen berendezett háttárszéli városban évek óta fennálló üzletembe.

Keresek azonnali bérletre bérkereskedő segédet, valamint fűszerkereskedő segédet, ki a vasszakmában is járatos.

Szakképzett kereskedő segéd, önálló eladó és kiskereskedő, cipőüzletbe keresetük. Cím: Moldován cigárüzlet, Sighetul-Marmatiei.

NYILTTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal

Mai napon átvettém Székely Vilmos, Sucevei (Székelyhíd) divatárú üzletét. Felhívom nevezett cég hitelzőit, hogy követeléseiket 8 nap n belül jelentésük be, annál is inkább, mert későbbi bejelentésüket nem veszek tudomásul.

Stern Zsigmond, Sucevei.

Rasol Express Német gyártmány! - A legököltelesebb borotválkozó szer... STERN S. ENDRE festékkereskedő cégnél, - Oradea-Mare, Strada Nicolau Jorga No 10

Aradi Auth. Orth. Izr. Hitközség... יור וזקן איינען ערשטקלאסטיגען שחרית בעל תפילה פיר ימי נוראים העליל אנשערטע זנד אן דען פארשטאנד... Kocsikenőcsőt I-a hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít Szappangyár Rt. - Dej

Kocsikenőcsőt I-a hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít Szappangyár Rt. - Dej Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

עוונט פיר אטרונים האנדלער... מייע ג. קונדען פערשטאנדע דאס און זייט רח אלוו און טרועסט ווילע זום איינ קויפע דער ג' מינים אונד האפע איה און דיעסאדער מיט שאהנע ווארע דיענען צו קאנען... E. Rosenzweig, Cluj Regina Maria 6.

Timișiana Banca de credit și economii S. A. Secția Deviselor - Timișoara.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleménye

Pótbérlethirdetés. Már csak két napig, kedden és szerdán fogadhat el a színház igazgató-ága bérletholdásokat. Az eredmény eddig meglepő: a premiérbérletok száma jócskán megsaporodott, az A) bérletok száma pedig éppenséggel megkettőződött.

Király Ernő vendégjátékai. Néhaay estére terjedő vendégjátékát szombaton este kezdi meg Király Ernő. Első este a Csárdáskirálynőben fogja leggyaradésabb szerepét eljátszani.

Magyar Színház heti műsora

Kedd: A papa kedvence (Pintér Böske vendégjátékával. Sorozat 314). Szerda: Lotti ezredesei (Operetteelőadás, Pintér Böske vendégjátékával. Sorozat 315). Csütörtök: Mariska vagy a házasságtörés iskolája. (Ujdonság, előszór. Sorozatszám 316).

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Augusztus 24, 25 és 26-án. (Hétfő, kedd és szerda). Of. István Ferdinánd király 60 ik születésnapja alkalmából nagy ünnepi előadást tart, melyen bemutatásra kerül az uralkodó első látogatása Kolozsváron.

Mozgók műsora

Select-mozgó. Kedd és szerda, augusztus 25 és 26. Az ifju Medardus. Monumentális dráma, 10 felvonás, Arthur Scheitzler után. Főszerepben Várkonyi Mihály. Csütörtök, augusztus 27. Don Carlos. Dráma egy királyi család életéből 6 felv. Főszerepben Conrad Veidt és Dagny Servaes.

Zsák Ponyva Albala Izsó Timișoara Piața Traian No

D'OR illatszertár átköltözött Főle 6 sz. alá a volt BIRÓ-féle gyógyszer-tár helyiségébe.

Megérkeztek „BUICK“ és „CITROEN“ gépkocsik a I. N. JILESCU automobil raktárba, Cluj, Str. R. Maria 16.

Kilakoltatásom miatt STERNBERG összes perzsaszőnyegeimet, egész új zongoráimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ford. 14.

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA Gyapjmosóda, gyapjufésűde, kamgarn, vigogne-szővőde, takácsműhelyek, mügyapjgyár, apretura, festőde. Kötött és szövöttáru gyár Körülbelül 2000 munkást foglalkoztat. Saját konfekciós és juhtenyésztés

Szerkesztőség kiadványai és nyom... Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez kerülnek. Kéziratokat nem adjunk vissza.

1925 augusztus

A cí Louis Lipsky leányokhoz és

Bécs, augusztus 24-én hangzottak és az keddi ülésen ezek a kérdéseket, a végeket és teljes javaslatokat, hogy utáni, sőt a holnap senki és a kárza véglegesen biztos kongresszus programja.

Bécs, augusztus 24-én hangzottak és az keddi ülésen ezek a kérdéseket, a végeket és teljes javaslatokat, hogy utáni, sőt a holnap senki és a kárza véglegesen biztos kongresszus programja.

A különböző megemlített a gresszust, amelyben Weizmann, Lyon dr. Hantke mitingen J. Sp a világszervezetet váradoon megtart Friedemann jele varsói konferenciára. Jeruzsálem és volt az összekötő végrehajtóbizottság tek hosszabb idő politikai cionizmus vizont a londoni mosan utaztak kána. Néhány é mult kétévben zetnek. Ott járt der, a braziliai Gordon, a delái és J. Thurz, a elnöke. A világszervezet lencvenhat kör német és francz kivétel nélkül